

*Jabrska som na vedení
20.6.2023*

ZÁPISNICA

z dvadsiateho prvého zasadnutia Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“)

12.6.2023 o 13:00 hod., Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prítomní členovi a členky výboru: viď podľa prezenčnej listiny.

Program zasadnutia:

1. Informácia relevantných rezortov k Odbornému usmerneniu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike.
2. Diskusia a informácie o plnení odporúčaní vyplývajúcich z uznesení výboru a Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k teroristickému útoku na Zámockej ulici v Bratislave a k výzve Ide nám o život.
3. Rôzne.

Rokovanie v rámci jednotlivých bodov programu:

Otvorenie zasadnutia

Marián Filčík, poverený vedením zasadnutia, privítal členov a členky výboru a navrhol prejsť k schváleniu návrhu programu a jednotlivým bodom rokovania.

Členovia a členky výboru schválili návrh programu, bez ďalších návrhov.

BOD 1

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Informoval členov a členky výboru o pokračujúcich problémoch transrodových ľudí s právnou tranzíciou. V praxi podľa neho administratívna zmena pohlavia zastala v domnenke matičných úradov, že neexistuje právny základ pre prepis pohlavia. Túto situáciu ako protiprávnu a očakáva od príslušných ministerstiev právne vyjasnenie situácie.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Vyzval na vyjadrenie zástupcov rezortov.

Monika Jankechová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Informovala výbor, že nová vláda sa vyjadriala, že nebude otvárať kultúrno-etické otázky. Za ministerstvo zdravotníctva uviedla, že ich pohľad je odborný a medicínsky. Ministerstvo vypracovalo štandardy, ktoré boli podpísané bývalým ministrom Lengvarským. Z medicínskeho hľadiska sú v nom stanoviská relevantných odborníkov a nerieši iné oblasti života. K situácii na matrikách majú za to, že v zmysle štandardov neexistuje prekážka, ktorá by mala brániť tomu, aby transrodové osoby mali problémy pri zmenách na matičných úradoch. Ako ďalej uviedla, kastrácie sa nemajú vykonávať. Ďalej majú za to, že v SR v zmysle platných predpisov by kastrácia bola konaná protizákonne. Lekársky posudok, príloha štandardu, mal by byť postačujúci doklad v súlade s GDPR.

Bývalý premiér Heger svojho času vyzval ostatné rezorty na vyjadrenie, k čomu však nedošlo.

Medicínsky je téma z pohľadu rezortu zdravotníctva vyriešená. Ak existujú aplikačné problémy, treba ich pomenovať, napríklad spracovaním analýz.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Informoval výbor, že ministerka spravodlivosti komunikuje s ministrom zdravotníctva o riešení situácie, vrátane krátkej účinnosti, ktorá je do apríla 2024. Jedným z návrhov bolo opäťovné vydanie usmernenia, aby nedochádzalo k pochybnostiam.

Marek Dlapa, Ministerstvo vnútra SR

Uviedol, že z ich pohľadu je vzniknutá situácia zmätočná, a preto sa matričné úrady na nich obracali s otázkou ako majú postupovať. Z tohto dôvodu sa obrátili na ministerstvo zdravotníctva, ktoré im povedalo, aby počkali na analýzu a usmerňovali v zmysle vyjadrení ministerstva zdravotníctva. Pri usmernení teda vychádzali z interpelácie na pána Hegera, v zmysle ktorého je usmernenie, ale nie je účinné. Ako problém vníma, že doteraz nebolo unifikované na základe akého potvrdenia je možné takéto osoby zapísť. Potrebné by bolo vytvoriť jednotný formulár, prípadne unifikovať náležitosti lekárskeho potvrdenia o zmene pohlavia, ktoré by zamedzili vzniknutiu pochybností, či sú na prepis pohlavia postačujúce.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Uviedol, že k tejto téme mali spoločné stretnutie ešte s bývalým štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti Dostálom. Doteraz nikdy neexistoval jednotný vzor a matriky robili zápis. Teraz požadujú vzor.

Marek Dlapa, Ministerstvo vnútra SR

Uviedol, že zápis sa stále robia. V minulosti však bola hra so slovíčkami, preto sa čakal na usmernenie. Mrzia ho ataky na matrikárky, ktoré nemôžu za vzniknutú situáciu.

Ivetta Kusová, Ministerstvo vnútra SR

Doplnila, že matriky neboli prizvané na diskusiu, o zmene sa dozvedeli iba z médií.

Zara Kromková, Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA

Sa v úvode podčakovala členke výboru za MV SR pani Matejkovej za pomoc. Ďalej uviedla, že prax sa nezhoduje s vyjadrením pána Dlapu. Zo skúsenosti ich klientely, niektoré matriky stále vyžadujú potvrdenia o ukončení plodnosti. Problémy začali s vydaním usmernenia, ľudia sú šikanovaní na matričných úradoch. Podľa ich informácií sa tak deje na základe informácií z ministerstva vnútra.

Marek Dlapa, Ministerstvo vnútra SR

Uviedol, že ak takáto informácia bola, tak musela byť od osoby, ktorá nebola vecne príslušná. Prisľúbil preverenie problematických matrík.

Ďalej uviedol, že listom ministra zdravotníctva požiadali o potvrdenie, že usmernenie je platné a účinné.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Upozornil pána Dlapu na to skutočnosť, že matričné úrady majú postupovať v zmysle zákona o rodnom čísle. Spomenul informáciu, ktorá bola úradom zaslaná začiatkom roka.

Marek Dlapa, Ministerstvo vnútra SR

Upresnil, že informáciu o odpovedi povereného ministra Hegera na poslaneckú interpeláciu zaslal na matričné úrady poslal poslanec Kuriak, nie ministerstvo vnútra.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Uviedla, že pôvodne chcela navrhnuť vypracovanie stanoviska výboru, ktoré by odpovedalo na hlavné otázky týkajúce sa právnej tranzície. Skonštovala však, že na otázku či existuje v súčasnosti právny základ na prepis pohlavia je odpoveď, že áno existuje. Na druhú otázku, či je usmernenie platné a účinné je od ministerstva zdravotníctva kladná odpoveď. Na tretiu otázku a to aký je vzťah platnosti a účinnosti usmernenia k zákonnému právnemu základu na prepis pohlavia, vyplynula z rozpravy odpoveď, že žiadny. Dodala, že aj ak by usmernenie platné/účinné nebolo, tak je podľa zákona potrebné pohlavie prepisovať, pretože podľa slovenského právneho poriadku sa právna tranzícia rovná tej medicínskej nech je osvedčená akýmkoľvek lekárskym posudkom a nech má akýmkoľvek formu. V závere skonštovala, že všetci zainteresovaní, vrátane rezortu zdravotníctva a vnútra sa zhodli, že právny základ na prepis pohlavia existuje a stanovisko je tým pádom nepotrebné. Navrhla uznesením zopakovať, že právny základ na prepis pohlavia existuje a matriky sú taký prepis povinné vykonávať. Uviedla, že v zmysle práva sa právna tranzícia rovná tej medicínskej.

Podľa jej názoru nie je právny problém, preto by malo stačiť usmernenie prostredníctvom listu/mailu na matriky.

Iveta Kusová, Ministerstvo vnútra SR

Dodala, že v praxi sa rôznili dokumenty, a preto matričárky konzultovali postup s ministerstvom vnútra. Vzor by zjednodušil proces.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Uviedol, že štandard aj usmernenia platia, vzor je možné použiť tak ako je v prílohe usmernenia. Položil otázku či chceme zadať tvorbu analýzy ako navrhlo ministerstvo zdravotníctva, teda ak sú aplikačné problémy aby sa identifikovali.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že v takom prípade sa proces opäťovne predĺžil v dôsledku čakania na analýzu. Dôležitejšie je, aby matričné úrady začali postupovať v zmysle štandardov alebo usmernenia, aby vôbec mohla vzniknúť nejaká aplikačná prax.

Monika Jankechová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Sa vyjadrila, že ide o politicky zneužívanú tému. Dôležité si je zhrnúť čo bolo, čo je a čo by malo byť. Ministerstvo zdravotníctva rovnako otáľalo s vyjadrením sa k danej téme, na matričných úradoch neboli nijaký problém. Problém nastal až za ostatné 3 roky, kde spoločne s téhou vakcinácie, sú tranzicie zneužívané na rozdeľovanie spoločnosti, čím témy strácajú odbornosť a vážnosť a prehlbujú rozdelenie. Ako uviedla nejedná sa o medicínsky problém, skôr vníma, že by mohlo ísť o ideologický a spoločenský problém. Nič sa však nemení vo vzťahu k matričným úradom. Ministerstvo zdravotníctva nemôže vecne hovoriť ministerstvu vnútra ako majú postupovať matričné úrady a to, že existuje vzor, by malo matrikám uľahčiť proces. Pokial však tento vzor nie je v predpisoch ministerstva vnútra, môžu a nemusia si ho osvojiť. Z pohľadu ministerstva zdravotníctva, účinnosť alebo platnosť situáciu de facto nijako nemí. Ministerstvo zdravotníctva je otvorené podporiť túto tému argumentačne aj komunikačne.

Peter Čvapek, Ministerstvo zdravotníctva SR

Doplnil, že riešenie vzoru alebo formulára je na ministerstve vnútra. Ministerstvo zdravotníctva vie dodať medicínsky podklad. Navyše by mala byť prijatá Medzinárodná klasifikácia chorôb 11 k 1. januáru 2024.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Upozornila, že ak má byť pripravená analýza, je potrebné si ujasniť otázky, na ktoré má odpovedať. Pripraviť by ju vedeli v rámci pracovnej skupiny výboru pre legislatívnu a stratégicu.

Peter Čvapek, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedol, že z medicínskeho hľadiska nie sú otázky, nakoľko sú vysporiadné. Pripravené štandardy sú aj z medzinárodného hľadiska na vysokej úrovni. Ak existujú otázky, možno sú kultúrne.

Monika Jankechová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Doplnila, že tému treba doplniť komunikačne. Otázky, s ktorými boli oslovení, neboli medicínske, ale týkali sa intimity, nahoty alebo akceptácie.

Zara Kromková, Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA

Aplikačné problémy transrodových ľudí sú niekde inde, napríklad pri zmene dokladov o vzdelaní. Podľaňovala sa za vyjadrenie ministerstiev, a súhlasi s tým, že téma sa zbytočne medializuje a politicky zneužíva. Ďalej sa opýtal ako majú smerovať svoju klientelu a na ďalší postup.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Sa opýtala aké otázky vznikajú na matrikách.

Zara Kromková, Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA

Upozornila, že ministerstvo vnútra inštruovalo matričné úrady v decembri, potom prišla z niektorých matrík požiadavka na doklad ukončení plodnosti. Preto je potrebné usmernenie v rámci rezortu vnútra.

Návrh Uznesenia

Vyzýva

- A. MV SR by zabezpečilo jednotný postup pri administratívnej zmene pohlavia v súlade s medicínskym štandardom, aby informovali výbor bez zbytočného odkladu.

Barbora Vašecková, lekárka spolupracujúca s TransFúzia

Uviedla, že je potrebné predĺženie účinnosti usmernenia, pokým nie je prebratý 11. medicínsky štandard.

Monika Jankechová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedla, že pravdepodobne MKCH nebude k januáru 2024 a nevie predikovať kedy bude. Upozornila tiež, že aj keď je usmernenie platné, je to stále iba usmernenie, ktorým sa lekári nemusia rozhodnúť riadiť, aj preto považuje za dôležité, aby vzor posudku publikovalo ministerstvo vnútra, ako vzor, ktorý budú akceptovať matriky, pričom ponúkla rezortu vnútra spoluprácu pre spracovanie medicínskej časti.

Lucia Berdisová, právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť

Poznamenala, že sa nejedná o kultúrno-etický aspekt, ale bavíme sa, či je právny štát a či sa dodržiava platná právna úprava.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Doplnil, že aj súčasná vláda má záväzok pripraviť podklady pre ďalšiu vládu. Minister Palkovič deklaroval prijatie zákona, ktoré je podľa neho nereálne bez ohľadu na zloženie parlamentu. Navrhuje riešiť prakticky situácie, ktoré nastanú ako abstraktné návrhy, ktoré sú mimo slovenskej reality.

Ďalší problém je, že téma nerieši mladých, ktorým sa psychiatrická pomoc poskytuje až pri pokusoch o samovraždu.

Zara Kromková, Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA

Upresnila, že rodičia transrodových detí vyhľadávajú pomoc v ČR.

Pán Filčík, poverený zastupovaním ministerky, vyzval hlasovať o uznesení. Nikto neboli proti.

Bod 2

Pán Filčík oboznámil výbor s bodom 2. Nakol'ko člen výboru za Ministerstvo kultúry musel odísť, písomné stanovisko bude zaslané členom a členkám výboru emailom.

Kálmán Petőcz, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Informoval výbor o bode „Vzdelávanie k demokracii“, je pripravené reformné kurikulum, ktoré bolo schválené ministrom a začne sa pilotne testovať od septembra na 40 školách. A postupne sa bude ďalej zavádzáť na iných školách.

Ďalšie informácie dajú výboru písomne.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Za ministerstvo spravodlivosti informoval, že návrh zákona o fiduciárnom vyhlásení bol stiahnutý. V parlamente je novela Trestného zákona, niektoré z požiadaviek výzvy sa objavili v pozmeňujúcich návrhoch.

Bod 3

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Informoval o stretnutí s ministerkou spravodlivosti a pláne pripraviť návrhy zákonov, vrátane dopadov, pre budúcu vládu.

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti

Ďalej výbor informoval, že bol podaný návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR pre legislatívnu nečinnosť NR SR spočívajúcej v neprijatí právnej úpravy uznávajúcej páry rovnakého pohlavia a rešpektujúcej a chrániacej vzťah párov rovnakého pohlavia.

Sekretariát výboru ďalej sleduje návrh poslancov NR SR Jozefa Lukáča, Anny Andrejuvovej a Anny Záborskéj na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle, ktorý sa dostal do druhého čítania.

SNSĽP vydalo výročnú správu o dodržiavaní ľudských práv za rok 2022, ktorej časťou je aj kapitola venovaná právam LGBTI+ ľudí.

Zuzana Pavlíčková, SNSĽP

Detailnejšie predstavila správu strediska za rok 2022, kapitoly ktorým sa stredisko venovalo. Už pred teroristickým činom na Zámockej chceli reagovať na narastajúci počet zákonov v parlamente proti LGBTI ľuďom. Ďalej informovala výbor a odporúčaniach týkajúcich sa LGBTI komunity a členom a členkám výboru rozdala kópie správy.

Výbor tiež informovala o tom, že SNSĽP pripravuje Amicus Curiae k už spomínanému ústavnému návrhu.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Na záver dodal, že sa PRIDE mesiac otvorí 29.6. v SNG, samotný Pride by sa mal uskutočniť 22. júla a v septembri by sa malo uskutočniť ďalšie kolo Slovenskej teplárne a pripravené sú aj sprievodné podujatia v regiónoch. Ďalej by sa malo 12. októbra otvoriť komunitné centrum v BA a pripravené sú aj spomienkové akcie k výročiu útoku na Zámockej.

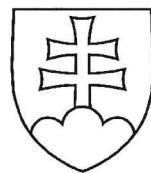
Nakoľko už neboli žiadne ďalšie otázky, pán Filčík ukončil zasadnutie výboru.

Zapísala: Natália Príty Kochanová, Odbor ľudských práv, Ministerstvo spravodlivosti SR

Schválili: Jana Dubovcová, ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky, predsedníčka výboru

Martin Macko, Iniciatíva Inakosť, podpredseda výboru

Marián Filčík, Ministerstvo spravodlivosti S

UZNESENIE VÝBORU PRE PRÁVA LESIEB, GEJOV, BISEXUÁLNYCH, TRANSRODOVÝCH A INTERSEXUÁLNYCH OSÔB

č. 34
z 12. júna 2023

k informácií relevantných rezortov k Odbornému usmerneniu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zjednotenie postupov poskytovania zdravotnej starostlivosti ku zmene pohlavia pred vydaním lekárskeho posudku o zmene pohlavia osoby administratívne evidovaného v matrike

**Výbor pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových
a intersexuálnych osôb**

A. vyzýva

Ministerstvo vnútra SR

aby zabezpečilo jednotný postup matričných úradov pri administratívnej zmene pohlavia v súlade s medicínskym štandardom a bez zbytočného odkladu.

PREZENČNÁ LISTINA

z 21. zasadnutia

Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

12.06.2023, 13:00 hod., MS SR

Č.	Meno, priezvisko zastupujúca organizácia, príp. funkcia	Podpis
1.	Jana Dubovcová ministerka spravodlivosti SR predsedníčka	
2.	Martin Macko Iniciatíva Inakosť podpredseda	
3.	Jana Urbanová Ministerstvo spravodlivosti SR tajomníčka	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 5 Štatútu Výboru		
4.	Marián Filčík Ministerstvo spravodlivosti SR	
5.	Monika Jankechová Ministerstvo zdravotníctva SR	
6.	Kálmán Petőcz Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	
7.	Matúš Bieščad Ministerstvo kultúry SR	
8.	Anna Aftanasová Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	L HA
9.	Ivan Fufal'br/> Ministerstvo vnútra SR	JA
10.	Barbara Ilíková Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	

23.	<p>Lucia Plaváková inPoradňa - Iniciatíva Inakosť</p>	
24.	<p>Hana Smitková Aspekt</p>	V
25.	<p>Peter Varga Občan, demokracia, zodpovednosť</p>	V.2
26.	<p>Barbora Vašečková lekárka spolupracujúca s TransFúzia</p>	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 7 Štatútu Voleb		
1.	<p>Marián Filčík tajomník Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť</p>	
2.	<p>zástupca výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny</p>	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 8 Štatútu Voleb		
3.	<p><i>NEZA KERPOVÁ / MVSK</i></p>	
4.	<p><i>Balá Dlapa</i></p>	
5.	<p><i>ČVAPČÍK</i></p>	
6.	<p><i>NATÁLIA PETRY, KOCHANOVÁ</i></p>	
7.	<p><i>Silvia Ambrožová</i></p>	
8.		
9.		
10.		

11.	Inštitút pre výskum práce a rodiny	
12.	Michaela Birošová Národný inšpektorát práce	
13.	Zuzana Pavlíčková Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	
14.	Tomáš Čitbaj <i>JANKA DIVINCOVÁ</i> kancelária Verejnej ochrankyne práv	
15.	Zuzana Magurová Ústav štátu a práva SAV	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 6 Štatútu Výboru		
16.	Lucia Berdisová právnička spolupracujúca s Iniciatívou Inakosť	
17.	Barbora Burajová Nadácia otvorenej spoločnosti	
18.	Christián Havlíček TransFúzia	
19.	Jana Jablonická Zezulová Iniciatíva Inakosť	
20.	Dominika Jašeková OZ Odyseus	
21.	Zara Kromková Komunitné a poradenské centrum pre LGBTI ľudí PRIZMA	
22.	Andrej Kuruc Iniciatíva Inakosť	